

щось унікальне в жанрі анімалістичного оповідання — його канадський варіант, закріпивши за ним вагоме місце у світовій літературі.

Список використаних джерел

1. Іваненко Н.І. Модель ідентичності в канадському літературно-критичному контексті // *Форми мистецтва: зб. наук. праць*. — К.: Надія, 1992. — С. 221–228.
2. Овчаренко Н.Ф. Канадская литература XX века: три грани эволюции. — К.: Наукова думка, 1991. — 163 с.
3. Introduction to Literature: British. American. Canadian / Ed. by G. Thomas. — Toronto: Holt, Rinehart and Winston of Canada, Limited, 1989. — 545 p.
4. New W. H. Dream of Speech and Violence. — Toronto: Toronto Press, 1987. — 302 p.
4. Roberts Ch. G. D. The Last Barrier and Other Stories / Introd. by Alec Lucas. — Toronto: McClelland and Stewart, 1967. — 153 p.
5. Vysotska N. O. Remapping American Literary Studies in Ukraine: Current Challenges and Possible Strategies // *Innovative Approaches to Teaching Foreign Languages and Cultures in the New Millennium / International Conference: Abstracts of Papers*. — Dnipropetrovsk, 2002. — P. 15–18.

Донецька Л.

магістрантка Навчально-наукового інституту іноземних мов

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Науковий керівник — Зимомря М.М.

кандидат педагогічних наук, доцент

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ У ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ШАРЛОТТИ БРОНТЕ «ДЖЕЙН ЕЙР»).

Анотація. Стаття присвячена вивченню феномена об'єктивності у перекладі. Аналіз здійснено на матеріалі роману «Джейн Ейр» англійської письменниці Шарлотти Бронте. Окреслено специфіку оригіналу та його перекладних версій. Розглянуто спільне й відмінне у перекладах українських інтерпретаторів П. Соколовського та У. Григораш на певних рівнях художнього наративу: зображення персонажів, особливості поетики, художня майстерність. Акцентовано на ролі перекладу у збагаченні й розвитку української мови та літератури.

Ключові слова: література, переклад, інтерпретація, об'єктивність, адекватність.

Abstract. The article is devoted to the study of the phenomenon of objectivity in translation. The analysis is based on the novel «Jane Eyre» by English writer Charlotte Bronte. The specifics of the original and its translated versions are outlined. The common and different in the translations of the Ukrainian interpreters P. Sokolovsky and U. Hryhorash at certain levels of the artistic narrative are considered: description of the characters, peculiarities of the poetics, artistic skills etc. Emphasis is placed on the role of translation in the enrichment and development of the Ukrainian language and literature.

Keywords: literature, translation, interpretation, objectivity, adequacy.

Постановка проблеми. Український художній переклад є невід'ємним компонентом української культурної полісистеми. У вітчизняному перекладознавстві його розглядають як один із дієвих засобів захисту національної мови й культури (О. Чередниченко, І. Войтович), вбачають у ньому націєтворчу

місію (Р. Зорівчак, А. Ольховецький, М. Зимомря, М. Стріха) та ін. Такий погляд передбачає врахування особистісного фактору в перекладі, а також усвідомлення ролі перекладача як митця, який збагачує рідну мову та літературу засобами художнього перекладу. До визначних майстрів перекладного слова, поза сумнівом, належать такі творчі особистості, як М. Лукаш, Г. Кочур, І. Стешенко, Д. Паламарчук, М. Бажан, Б. Тен, В. Мисик, І. Світличний, А. Содомора. Усі вони уособлюють український переклад другої половини минулого століття.

Теоретичні й практичні дослідження перекладу як виду мовного посередництва передбачають різні підходи. Та найбільш слушним, на наш погляд, є визначення І. Корунця, який вважає переклад процесом, під час якого «відбувається творча взаємодія індивідуальностей автора оригіналу і перекладача» [3, с. 156]. Йдеться про здатність перекладача побачити оточуючий світ через образи оригіналу і донести це бачення до українського читача, уникаючи «стилістичної переоцінки цінностей» [3, с. 58]. Домінантним критерієм такого перекладу «виступає творча присутність у ньому перекладача, ступінь його настанов, стилю» [4, с. 6].

Актуальність нашого дослідження зумовлена необхідністю вивчення українських перекладів Ш. Бронте задля їх цілісного осмислення та об'єктивного аналізу. Важливим є також визначення місця цих перекладів в контексті українського літературного процесу ХХ століття. Дослідження передбачає аналіз оригіналу твору «Джейн Ейр» та його перекладних версій для виявлення домінантних ознак стилю авторки та його трансформації у перекладі різних митців. Актуальним залишається також питання художньої майстерності кожного перекладу, ступеня його об'єктивності, а також його ролі у збагаченні й розвитку національної мови та літератури.

Оскільки творчість аналізованих українських перекладачів вирізняється надзвичайним мовним багатством, стилістичною майстерністю, новаторством у вживанні лексичних та фразеологічних одиниць, то дослідження перекладів не лише виявляє основні риси індивідуально-авторських перекладів, а й демонструє стилістичний потенціал української мови, зреалізований у перекладах.

Мета дослідження полягає у визначенні об'єктивності перекладів роману Шарлоти Бронте «Джейн Ейр».

Її досягнення передбачає характеристику особливостей художнього перекладу та об'єктивності трансформаційних явищ при перекладі; з'ясування особливостей інтерпретації роману Шарлотти Бронте «Джейн Ейр» П. Соколовським [1] та У. Григораш [2]; порівняння обох варіантів перекладу з точки зору об'єктивності.

Виклад основного матеріалу. Художній переклад — це процес, який знаходиться під впливом багатьох чинників. Українська та англійська літератури не лише написані різними мовами, вони репрезентують різні культури і відрізняються в плані лінгвістичних, літературних та культурно-соціальних умовностей. Саме тому перекладачеві необхідно звертати особливу увагу не лише на конкретні специфічні засоби, за допомогою яких мова створює естетичні ефекти в цільовій культурі, чи на методи і стратегії, які використовують перекладачі для досягнення експресивної ідентичності, а й досягнути культурно-соціальні цінності та об'єктивно відтворити їх у художньому перекладі. Слід врахувати й той факт,

що мовна система літератури-реципієнта за своїми об'єктивними даними не може досконало передати зміст оригіналу, а це теж неминуче призводить до спотворення чи втрати певної інформації. Вище зазначене дає нам чітке розуміння того, що «жоден переклад навіть наймайстернішого перекладача не може бути абсолютно точним, об'єктивним та ідентичним оригіналові» [4, с. 16].

Найвідоміший роман Шарлотти Бронте «Джейн Ейр» був перекладений декілька разів найталановитішими українськими майстрами перекладного слова (Т. Денисовою, М. Рудницьким, П. Соколовським та ін.). Усі вони презентують вітчизняному читачеві неперевершену Шарлотту Бронте — далеку за часом, але надзвичайно близьку і зрозумілу кожному, хто захоплюється її творчістю. Якщо зосередити увагу на українськомовних версіях П. Соколовського та У. Григораши, то слід зазначити, що перекладацькі рішення обох митців підпорядковуються важливому завданню — збереженню стилістичних засобів виразності твору-оригіналу і збагаченню скарбниці української мови засобами перекладу. Пропаговані ними зв'язки із загальнонародними джерелами, незалежність від літературних упереджень та стильових обмежень сприяють досягненню адекватності їх перекладів та створенню «особливих почерків, що народжують оновлені образи у скарбниці світової літератури» [4, с. 20]. Детальний аналіз перекладених П. Соколовським та У. Григораши версій роману «Джейн Ейр» дає всі підстави стверджувати, що автори зуміли максимально зберегти стилістичне навантаження творів. Це свідчить про надзвичайно високий рівень їх перекладацької майстерності, оскільки не завжди і не кожному майстру перекладу вдається зберегти необхідний баланс між текстом-джерелом і його перекладом. Водночас, якщо переклад роману, виконаний У. Григораши, є більш об'єктивним, таким, що не зазнав суттєвих змін і максимально зберіг первісний зміст та головну ідею оригіналу, то варіант перекладу, здійснений П. Соколовським засвідчив наявність індивідуальних світоглядних установок майстра перекладного слова та його мовного смаку.

Досить часто митець відходить від оригіналу, вводячи до тексту внутрішньотекстові доповнення, або опускаючи деякі уточнення.

Висновки. Проведене дослідження дає усі підстави стверджувати, що і П. Соколовський, і У. Григораши досягли безсумнівного успіху у роботі над перекладом роману Шарлотти Бронте «Джейн Ейр». Увівши твір англійської письменниці в русло української розмовної мови, вони досягали того ефекту, якого прагнули: словесні образи авторки зазвучали українською мовою легко, природно і вільно, як твори оригінальної української літератури. Щодо аналізу об'єктивності у їх перекладах, то тут впадають в око певні розбіжності перекладацького почерку та стилю обох митців. Підсумовуючи, зазначимо, що дослідження декількох перекладів одного й того ж художнього твору сприяє подоланню суперечностей між об'єктивним зображенням оригіналу і суб'єктивним тлумаченням його перекладачами, засвідчує рівень розвитку мови перекладу, а також вплив на неї мови першотвору.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження доцільно проводити в контексті написання цілісної історії українського художнього

перекладу, зокрема, варто простежити процес неперервності перекладацьких традицій та розбудови української перекладацької школи творів Шарлотти Бронте.

Список використаних джерел

1. Бронте Ш. Джен Ейр / Шарлотта Бронте; перекл. з англ. П.Соколовський. — К.: Основи, 1987. — 459 с.
2. Бронте Ш. Джейн Ейр: Роман / Шарлотта Бронте; перекл. з англ. Уляни Григораш. — К.: KM Publishing, 2009. — 528 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу: підручник. Київ: Нова книга, 2000. — 448 с.
4. Belloc H. On Translation / Hillaire Belloc. — Oxford: Clarendon Press, 1991. — Vol. 10. — № 2. — 44 p.
5. Bronte Ch. Jane Eyre / Charlotte Bronte. — N.Y.: Penguin Group, 1982. — 462 p.

Загачевська Н.

магістрантка Навчально-наукового інституту іноземних мов

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗОБРАЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ У РОМАНІ В. СКОТТА «ВДОВА ШОТЛАНДСЬКОГО ГОРЦЯ»

***Анотація.** У статті аналізовано зображення психічного стану людини у творі шотландського письменника Вальтера Скотта. Розглянуто опис паніки, страхів, фобій, невротичності, що домінують у психіці головної героїні. Описано обставини, що призвели до трансформації свідомості, психічного розладу та самоізоляції від суспільства.*

***Ключові слова:** роман, психічний стан, трансформація свідомості, безумство.*

***Abstract.** The article analyzes the mental state of a main character in the work of Scottish writer Walter Scott. The description of panic, fears, phobias, neuroticism that dominate the main character's psyche has been considered. The circumstances that led to the transformation of consciousness, mental disorder and self-isolation from society have been described.*

***Key words:** novel, mental state, transformation of consciousness, madness.*

Постановка проблеми. Одним із творчих завдань письменника є, зокрема, окреслення морального і психічного стану художнього героя, його життєздатності та життєстійкості, прогнозування можливих сценаріїв поведінки за несприятливих умов. Одним із таких прийомів для вивчення свідомості та поведінки персонажа є створення обставин, які порушують його звичне, усталене місце в суспільстві чи природному середовищі, змушують складати нову програму дій. Таким чином, письменник ніби занурює героя у світ випробувань на психічну та моральну стійкість, на вміння пристосуватися, зорієнтуватися в незвичайній для нього ситуації тощо.

Окремі спостереження щодо психічного стану героїв у творах різних жанрів здійснені в літературно-критичних працях 20-х років ХХ ст. Дослідники (О. Бердник, К. Євтушенко, Я. Лозинська, У. Савченко) визначали психологізм людини як «явище негативне, зумовлене хворобливою психікою людини, роз'єднаною внутрішньо з дійсністю» [4, с. 119]. При цьому психічний стан героїв автори часто оцінювали без урахування внутрішніх властивостей, психічної основи